

Občianska iniciatíva za zdravé Sučany,
v zastúpení Ing. Miriam Gregorová, Podskala 1192/6, 03852 Sučany

Ministerstvo životného prostredia SR
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava

V Sučanoch dňa 01.10.2024

Vec: ROZKLAD Občianskej iniciatívy za zdravé Sučany, v zastúpení Ing. Miriam Gregorová, Podskala 1192/6, 03852 Sučany, voči záverečnému stanovisku MŽP SR č. 2194/2024-11.1.1/pdb, 58691/2024, 58692/2024-int. zo dňa 28. 08. 2024, ktoré bolo doručené Občianskej iniciatíve za zdravé Sučany dňa 18.09.2024

Dňa 18.09.2024 bolo Občianskej iniciatíve za zdravé Sučany doručené záverečné stanovisko Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie, oddelenie posudzovania vplyvov na životné prostredie I., (ďalej ako „MŽP SR“), číslo.: 2194/2024-11.1.1/pdb, 58691/2024, 58692/2024-int., zo dňa 28.08.2024 (ďalej ako „Záverečné stanovisko“), v súlade s odd. X. ods. 2 Záverečného stanoviska, **ktorým MŽP SR súhlasí s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti navrhovateľa: EBA, s. r. o,** so sídlom: Rusovská cesta 1, 851 01 Bratislava, IČO: 31376134 (ďalej ako „Navrhovateľ“) v plnom rozsahu.

Súhlasné Záverečné stanovisko MŽP SR bolo vydané napriek námietkam a žiadostiam Občianskej iniciatívy za zdravé Sučany, dotknutej verejnosti, ako aj obce Sučany, ktorými bol dostatočne odôvodnený nesúhlas s vybudovaním solidifikačnej linky v k. ú. Sučany.

Dotknutá verejnosť sa v priebehu posudzovania doposiaľ vyjadrila:

- (a) K správe o hodnotení podľa §31 zákona o posudzovaní vplyvov, a to **nesúhlasným stanoviskom na verejnom prerokovaní** navrhovanej činnosti dňa 05.12.2023 – nesúhlas s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti Navrhovateľa.
- (b) Doručila na MŽP SR „Podnet na zastavenie konania vo veci návrhu Navrhovateľa a na prešetrovanie aktuálneho stavu v existujúcej prevádzke Navrhovateľa“ zo dňa 07.12.2023.
- (c) V termíne od **05.12.2023 do 12.12.2023 vyjadrila dotknutá verejnosť nesúhlas petíciou 2008 občanov a v termíne od 13.12.2023 do 08.07.2024 v počte 375 občanov – spolu 2383 občanov**, ktorí boli a sú výslovne proti dobudovaniu zariadenia na nakladanie s nebezpečnými odpadmi, t.j. proti solidifikačnej linke na fyzikálnochemickú úpravu najmä nebezpečných odpadov v počte až 186 druhov, o kapacite 20 000 ton odpadov/rok, 100 ton/deň v k. ú. Sučany.
- (d) Doručila na MŽP SR „**Písomné NESÚHLASNÉ stanovisko k správe o hodnotení zmeny navrhovanej činnosti „EBA, s.r.o., SUČANY – DOBUDOVANIE ZARIADENIA NA**

NAKLADANIE S NEBEZPEČNÝMI ODPADMI“ a žiadosť o prerušenie, zastavenie konania“ zo dňa 12.12.2023

(e) Občianska iniciatíva za zdravé Sučany zastupujúca dotknutú verejnosť zaslala sťažnosť, súvisiacu s danou vecou, zo dňa 19.12.2023 ministrom životného prostredia SR.

(f) Doručila na MŽP SR „**Nesúhlasné stanovisko Občianskej iniciatívy za zdravé Sučany (zastupujúcej dotknutú verejnosť)**“, zo dňa **09.07.2024** k vypracovanému Odbornému posudku spracovateľkou RNDr. Danica Sigetová, zo dňa 17.06.2024, k posudzovanej navrhovanej činnosti – zámeru Navrhovateľa (ďalej len „Odborný posudok“).

(g) V termíne **od 09.07.2024 do 11.07.2024 vyjadrila dotknutá verejnosť nesúhlas petíciou 2219 občanov a v termíne od 12.07.2024 do 17.09.2024 v počte 280 občanov – spolu 2499 občanov** podporujúcich nesúhlasné stanovisko voči Odbornému posudku a nesúhlas s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti Navrhovateľa.

(h) **Verejným zhromaždením – protestom – konaným dňa 25.09.2024 na Námestí SNP v Sučanoch.** Protestom dotknutá verejnosť vyjadrila nesúhlas so **Záverečným stanoviskom číslo 2194/2024-11.1.1/pdb 58691/2024 58692/2024-int.**, MŽP SR na vybudovanie solidifikačnej linky v EBA, s.r.o., prevádzka Sučany, na spracovanie nebezpečných a toxických odpadov – **podporila tak nesúhlas s realizáciou zmeny navrhovanej činnosti navrhovateľa:** EBA, s. r. o, so sídlom: Rusovská cesta 1, 851 01 Bratislava, IČO: 31376134 - „EBA, s.r.o., SUČANY – DOBUDOVANIE ZARIADENIA NA NAKLADANIE S NEBEZPEČNÝMI ODPADMI“

(i) **ROZKLADOM – Dotknutej verejnosti** v počte písomných podaní 151 spolu **v počte 3562 fyzických osôb proti Záverečnému stanovisku MŽP SR číslo.: 2194/2024-11.1.1/pdb, 58691/2024,58692/2024-int.**, zo dňa 28.08.2024

Týmto podávame pri zachovaní zákonnej lehoty toto

ODVOLANIE – ROZPOR

proti Záverečnému stanovisku MŽP SR, č. k.: 2194/2024-11.1.1/pdb, 58691/2024,58692/2024-int., zo dňa 28.08.2024

a odôvodňujeme ho nasledovne:

Z rozhodovacej praxe súdov vyplýva, že prístup k hodnoteniu činností podľa prílohy č. 10 Zákona EIA20 má byť komplexný a holistický a Prvostupňový orgán stále viaže povinnosť zistiť skutočný stav veci (materiálnu pravdu). Na základe nižšie uvedených skutočností a odôvodnení, máme za to, že **zámer nevychádza zo spoľahlivo zisteného a posúdeného stavu veci** a vecne ani procesne ho **nemožno brať ako dostatočný podklad** pre vydanie akéhokoľvek rozhodnutia o povolení navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov.

1/ Už niekoľko rokov je **v obytnej zóne obce Sučany výrazne citeľný zápach** šíriaci sa **z existujúcej prevádzky EBA, s.r.o.** nachádzajúcej sa v k. ú. Sučany v tesnej blízkosti obytného územia (cca 800 m) – **reálny nevyhovujúci neriešený stav.**

Zápach možno charakterizovať ako zápach z ropy, nafty, olejov, čpavku/siláže, sprázaného potravinárskeho oleja, chemických látok (podobné acetónu/farbám), ale často ide o zápach

neidentifikovateľného charakteru. Zápach je evidentný a výrazný, a to nielen počas inverzie (vtedy je najvýraznejší), no nedá sa bližšie špecifikovať čas, pretože sa šíri v nepravidelných intervaloch v priebehu 24 hodín denne. Dĺžka šírenia zápachu je rôzna. **Zápach** je výrazne citelný **v obytnej zóne** nachádzajúcej sa v blízkosti priemyselnej zóny na všetkých uliciach od jej okraja minimálne až do stredu/centra obce. Tento zápach je veľmi výrazný tiež **na trase od Sučian do Martina (až po nadjazd, resp. mestskú časť Martin – Košúty s bytovou výstavbou a občianskou vybavenosťou)**. Túto skutočnosť – šírenie zápachu zaznamenali aj obyvatelia okolitých obcí prechádzajúcich cez Sučany v rôznych smeroch. Zápach je veľmi výrazný tiež **v okolitých prevádzkach** umiestnených v priemyselnej zóne (čo potvrdili niektorí zamestnanci pracujúci v prevádzkach nachádzajúcich sa v blízkosti prevádzky EBA, s.r.o.).

Na tento problém občania poukazovali opakovane pri verejných prerokovaniach viacerých podnikateľských zámerov v obci Sučany (dôkazy – záznamy možné dohľadať v zápisniciach z konkrétnych verejných prerokovaní, vrátane zápisnice zo dňa 05.12.2023).

Zástupcovia občanov Sučian, určení pre styk s orgánmi verejnej moci, podali podnet na zastavenie konania vo veci návrhu Navrhovateľa a na prešetrovanie aktuálneho stavu v existujúcej prevádzke Navrhovateľa v termíne 07.12.2023 na Ministerstvo životného prostredia SR, v ktorom žiadali o vykonanie kontrol/inšpekcií v predmetnom existujúcom zariadení všetkými kompetentnými dotknutými orgánmi štátnej správy. **Do dnešného dňa sa tak nestalo.** Nakoľko k preskúmaniu skutkového stavu do dnešného dňa nedošlo, považujeme to ako priamu súvislosť – zámer pre vydanie súhlasného stanoviska s rozšírením navrhovanej činnosti.

Napriek sťažnostiam obyvateľov, podporených písomnými dokumentami vypracovanými a podávanými na MŽP SR Občianskou iniciatívou za zdravé Sučany v rámci celého posudzovacieho procesu (viď. predchádzajúci text), **neboli posudzovacími orgánmi vykonané žiadne kroky, ktoré by viedli k overeniu zlého súčasného stavu a k jeho náprave.**

Vypracované štúdie (napr. rozptylová štúdia a posúdenie HIA) nie sú verejne dostupné, tak ako ostatné dokumenty, a odborný posudok aj záverečné stanovisko sa opierajú len o závery z uvedených štúdií. Tým, že štúdie nie sú verejne dostupné, nie je možné či už zo strany odbornej, alebo dotknutej verejnosti posúdiť za akých okolností boli vypracované. Nie je tak napríklad možné vylúčiť, ale ani verifikovať, či merania z ktorých výstupy boli použité v týchto štúdiách boli skutočne vykonané na miestach a v exponovaných časoch, kedy sa podľa skúseností merané prejavy vyskytujú zvyčajne v najvyššej intenzite. V procese posudzovania zámeru neboli tieto dokumenty posúdené odborne spôsobilými osobami v danej oblasti (príslušné vzdelanie v danom odbore napr. verejné zdravotníctvo), tak ako sa môžeme spoliehať, že tieto dokumenty boli posudzované odborne a spoľahlivo? Máme za to, že merania, o ktoré sa opierajú niektoré z vypracovaných štúdií/posúdení neboli vykonávané v čase najväčšieho zápachu – ani jeden z posudzovacích orgánov, resp. kontrolných orgánov štátnej správy od občanov na základe podnetu nepožadoval informácie o možných časoch šírenia zápachu, a teda ani neprišiel zmerať zápach reálne v čase, keď je jeho intenzita najvyššia.

Na základe sťažností a požiadavky obyvateľov obce Sučany, bol Občianskou iniciatívou za zdravé Sučany podaný podnet v predmetnej veci – šírenie zápachu z prevádzky EBA, s. r. o. v k. ú. Sučany – na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, dňa 09.09.2024. Následne tiež obyvatelia Sučian podali na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine hromadnú sťažnosť vo veci šírenia zápachu z prevádzky EBA, s.r.o. v k. ú. Sučany, dňa

30.09.2024. Z uvedeného dôvodu **žiadame, aby bol Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine prizvaný do posudzovacieho procesu ako ďalší z účastníkov konania. A do vyhodnotenia tohto podnetu zo strany RÚVZ si sídlom v Martine boli ďalšie povoľovacie procesy pozastavené. A následne, aby boli výstupy RÚVZ so sídlom v Martine riadne spracované do celkového procesu posudzovania.**

Nesúhlasný postoj vyjadrili občania obce Sučany a okolitých obcí Turca tiež v rámci verejného protestného zhromaždenia realizovaného v termíne 25.09.2023, ktorého cieľom bolo, okrem iného, tiež poukázať Ministerstvu životného prostredia SR a posudzovacím/schvaľovacím orgánom, že dotknutá verejnosť to nie sú len podpisy na petičných hárkoch, ale **ide o živých ľudí, ktorí žiadajú nápravu. Hlavným cieľom** protestného zhromaždenia bolo upozorniť na opodstatnenie nesúhlasu a reálne faktory, ktoré už teraz negatívne ovplyvňujú pohodu bývania obyvateľov v území charakterizovanom v Územnom pláne obce Sučany ako OBYTNÁ ZÓNA/OBYTNÉ ÚZEMIE! Dotknutá verejnosť preto žiadala a očakáva od predstaviteľov našej vlády, že ju podržia v snahe o vytvorenie zdravého životného prostredia a neschvália činnosti súvisiace so spracovávaním a skladovaním nebezpečného odpadu v obci Sučany v Turčianskej kotline. Zároveň žiadala MŽP SR zmeniť záverečné stanovisko na **NESÚHLASNÉ**.

Už teraz je v obytnom území neúnosná situácia, zápach, v rôznych hodinách sa nedá vetrať! Navrhovateľ a posudzovacie orgány by sa mali zamyslieť nad tým, či by v takýchto nevyhovujúcich podmienkach chceli bývať. Kto nás odškodní a zabezpečí adekvátne nové bývanie? Zdravie sa nedá kúpiť a nikto nám ho nenahradí. My sme si v obci Sučany vybudovali na základe povolení stavebného úradu domov, jednoznačne sme prejavili ako občania – dotknutá verejnosť nesúhlas so zámerom, tak prečo v právnom štáte nemá naše slovo váhu? Nechceme odísť z našich domovov, chceme tu žiť aj naďalej v zdravých životných podmienkach. Sme v právnom štáte a **občania majú právo rozhodovať** o tom, čo sa deje v ich obci! Keď navyše je už existujúci stav v obytnom území nevyhovujúci a **základné právo občanov na priaznivé životné podmienky je obmedzené! Máme ústavné právo na priaznivé životné prostredie, ktoré sme povinní chrániť a zveľaďovať!**

ÚSTAVA SR – Zákon č.460/1992 Zb.:

Šiesty diel, Čl.44

(1) Každý má právo na priaznivé životné prostredie.

(2) Každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo.

Druhý diel, Čl.20 (3) ... Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Žijeme vôbec ešte v právnom štáte? Kto diktuje a rozhoduje, kde sa bude spracovávať nebezpečný odpad, a to aj za cenu ľudského zdravia? Nesúhlas občanov a celého okolia by malo byť rozhodujúce. Na ktorom mieste sme my – občania?

2/ Dotknuté územie sa nachádza v oblasti Turčianskej kotliny (medzi Národným parkom Veľká Fatra a Národný park Malá Fatra), kde sú nevhodné rozptylové podmienky v predmetnom území.

Rozptylové podmienky v oblasti Turčianskej kotliny sú popísané vo verejne dostupných odborných rozptylových štúdiách a inej odbornej literatúre, vypracovaných pre túto oblasť nasledovne, cit.:

„V Turčianskej kotline sú na základe údajov Slovenského hydrometeorologického ústavu (ďalej len „SHMÚ“) nevhodné rozptylové podmienky emisií charakterizované veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra do 2 m/s – ich početnosť je až 74 % týchto situácií v roku, z toho 30-34 % je bezvetrie až veľmi slabý vietor do rýchlosti 1 m/s. Celková ventilovanosť Turčianskej kotliny je slabá. Slabé prevetrávanie je znásobované častými inverznými stavmi atmosféry, ktoré zabraňujú rozptylu emisií škodlivých látok vo vyšších vrstvách atmosféry a pri ktorých sú tieto koncentrované v prízemnej vrstve ovzdušia. Inverzie sa vyskytujú hlavne vo večerných a nočných hodinách najmä na jeseň a v zime. Počet dní s inverzným stavom, pri ktorom je hrúbka inverznej vrstvy 300-400 m je v Turčianskej kotline okolo 100 dní v roku. Zhoršenie rozptylových podmienok ovplyvňuje aj nízke trvanie slnečného svitu v tejto oblasti ročne v priemere 1450 – 1550 hod. Vysoký výskyt hmiel a nízkej oblačnosti je najmä v zimnom období.“ (ENVICONSLT spol. s r. o., Rozptylová štúdia, 2016; zdroj <https://www.enviroportal.sk>)

„Na úroveň znečistenia ovzdušia v prízemnej vrstve atmosféry má významný vplyv vertikálne teplotné zvrstvenie atmosféry, určujúce jeho stabilitu. Stabilita ovzdušia je mierou tendencie pre vertikálny pohyb, a teda je dôležitým indikátorom pravdepodobnej magnitudy rozptylu znečisťujúcich látok. Z meteorologického hľadiska najnepriaznivejšie podmienky pre šírenie sa a rozptyl exhalátov nastávajú pri stabilnom zvrstvení, a to najmä pri teplotných inverziách, kedy dochádza v prízemnej vrstve atmosféry ku kumulácii znečisťujúcich látok z nízkych zdrojov. Nestabilné podmienky podporujú rýchlejší rozptyl atmosférických kontaminantov a majú za následok ich nižšie koncentrácie v porovnaní sa stabilnými podmienkami.“ (ENVICONSLT spol. s r.o., Rozptylová štúdia, 2016; zdroj <https://www.enviroportal.sk>)

Jednoznačným dôkazom už v súčasnosti nevyhovujúceho reálneho stavu sú údaje z ďalších verejne dostupných zdrojov a výsledkov meraní v danej oblasti.

Už roky spätne **pre dané územie platila povinnosť** vypracovať **Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie mesta Martin a Vrútky**. Povinnosť vzniká tým zónam a aglomeráciám, na území ktorých sa nachádza aspoň jedna obec s rizikovým stupňom 3. V tomto zmysle zodpovedajú obce s rizikovým stupňom 3 oblastiam riadenia kvality ovzdušia. Opatrenia na zníženie emisií však musia byť vykonané vo všetkých obciach takto vyčlenenej zóny, ktorých rizikový stupeň je 2 alebo 3, v ideálnom prípade aj v obciach s rizikovým stupňom 1.

Obec Sučany sa z pohľadu kvality ovzdušia nachádza v zozname „Rizikové obce (obce ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia) určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023 – Žilinský kraj (zdroj: SHMÚ, <https://www.shmu.sk/sk/?page=2773>) a tiež v zozname „Rizikové obce (obce ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia) určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2024 (zdroj: SHMÚ, <https://www.shmu.sk/sk/?page=2873/>). Rizikové obce

boli určené metodikou – Dušan Štefánik, Jana Krajčovičová: Metóda integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia, Slovenský Hydrometeorologický ústav, 2023 (zdroj: SHMÚ, https://www.shmu.sk/File/oko/studie_analyzy/Metodika_final_v2a.pdf). V uvedených zoznamoch patrí obec Sučany k obciam **s priradeným najvyšším rizikovým stupňom 3**, a teda v tejto obci sú prekročené niektoré z limitných hodnôt znečisťujúcich látok na základe meraní. **S výškou rizikového stupňa stúpa závažnosť ohrozenia zlou kvalitou ovzdušia.** Do rovnakého rizikového stupňa 3 je zaradené aj mesto Martin, ktorého k. ú. je v tesnej blízkosti existujúcej prevádzky Navrhovateľa nachádzajúcej sa v k. ú. Sučany. Navrhovanou činnosťou jednoznačne dôjde k pridaniu ďalšieho zdroja znečistenia ovzdušia v rizikovej oblasti (skladovanie nebezpečného odpadu pred vstupom do linky, vstupujúce materiály do linky, skladovanie spracovaného odpadu – výstup z linky, doprava odpadu a materiálov do/z linky). **Pridanie ďalšieho aj malého zdroja znečistenia ovzdušia (ďalšie zvyšovanie emisií v takejto rizikovej lokalite) je neakceptovateľné.** Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky ako Vykonávateľ a Slovenská agentúra životného prostredia ako Sprostredkovateľ časti Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci výzvy č. 4 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov na obnovu rodinných domov vytvorilo zoznam obcí kde nebude podporovaná výmena zastaralého plynového kotla za biomasový kotol na pelety. V tomto zozname je v rámci Turčianskej kotliny, teda okresu Martin vymenovaných celkovo 27 obcí, vrátane obce Sučany a obcí, ktorých katastrálne územie susedí s katastrálnym územím obce Sučany. Na druhej strane Ministerstvo životného prostredia umožní v tomto území vybudovanie zámeru na spracovanie odpadu, ktorý zaťaží územie svojou priamou a pridruženou činnosťou ďalšími emisiami? **Kde je spravodlivosť v posudzovaní zámerov v tomto území?**

Obava obyvateľov obce Sučany, mesta Martin a okolitých miest a obcí je opodstatnená a je podložená zlým súčasným stavom (časté zdravotné problémy/zvýšená chorobnosť obyvateľov) a odbornými/vedeckými faktami. Podľa dokumentu VPLYV ZNEČISTENIA OVZDUŠIA NA VEREJNÉ ZDRAVIE, Príloha č. 4 k metodickému pokynu k riadeniu kvality ovzdušia (2023, Verzia 2) je vplyv na zdravie jednoznačný: cit. „Znečistené ovzdušie jednoznačne ovplyvňuje zdravotný stav obyvateľstva a vo všeobecnosti spôsobuje zdravotné problémy ako napr. zhoršenie priebehu respiračných ochorení (astmy, bronchitídy), zhoršenie priebehu srdcovocievnych ochorení (srdcové záchvaty, nepravidelný pulz), dráždenie slizníc očí, nosa a hrdla, vplyv na centrálny nervový systém (únava, bolesti hlavy, závraty, zvracanie), riziko rozvoja nádorových ochorení, vplyv na reprodukčný systém, zmeny v zložení krvi, alergické reakcie, zápaly, poruchy imunitného systému a ďalšie.“

(zdroj: https://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdusie/ochrana-ovzdusia/dokumenty/strategia-ochrany-ovzdusia/priloha-4_vplyv-znečistenia-ovzdusia-verejne-zdravie_verzia-2.pdf)

Podľa verejne dostupných údajov SHMÚ v obci Sučany a priľahlom meste Martin opakovane dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt prachových častíc (napr. PM_{2,5}), ktoré ovplyvňujú zdravie nasledovne: cit. „Čím sú prachové častice menšie, tým hlbšie prenikajú do dýchacej sústavy. Dlhodobá expozícia môže mať negatívne účinky na dýchací a srdcovocievny systém. PM₁₀ sú svojou veľkosťou už vdýchnuteľné, PM_{2,5} môžu preniknúť až do pľúcnych alveol. Najväčším problémom sú nanočastice – PM_{0,1} t.j. častice s priemerom menším ako 0,1 μm, ktoré môžu prenikať až do krvného riečiska. V oblastiach s vysokými koncentráciami častíc PM v ovzduší boli

pozorované problémy, akými sú zníženie pľúcnej kapacity a nárast chronických zápalov priedušiek, dokonca predčasné úmrtia. Dlhodobá expozícia časticiam PM môže vyvolať nielen riziko rozvoja srdcovocievnych ochorení a ochorení dýchacích ciest, ale aj rakovinu pľúc. K akútnym účinkom môže patriť dráždenie očí, nosa, hrdla a bolesti hlavy, astmatické záchvaty a akútne zápaly priedušiek. Môže tiež dôjsť k nárastu citlivosti na infekcie dýchacích ciest.“

(zdroj: https://www.minzp.sk/files/oblasti/ovzdušie/ochrana-ovzdušia/dokumenty/strategia-ochrany-ovzdušia/prioha-4_vplyv-znecistenia-ovzdušia-verejne-zdravie_verzia-2.pdf)

V roku 2013 Medzinárodná agentúra WHO pre výskum onkologických ochorení (IARC) klasifikovala znečistenie vonkajšieho ovzdušia časticami PM ako karcinogén 1. skupiny.

3/ V dotknutom území je dlhodobo nevyhovujúca kvalita podzemných vôd – **reálny nevyhovujúci neriešený stav.**

Dôkazom **zlého súčasného stavu – nevyhovujúcej kvality podzemných vôd** v predmetnej oblasti sú **dlhodobo nevyhovujúce merania koncentrácií znečisťujúcich látok v podzemných vodách**, čo sa uvádza v Odbornom posudku vypracovanom spracovateľkou RNDr. Danica Šigetová, zo dňa 17.06.2024, k posudzovanej navrhovanej činnosti – zámeru Navrhovateľa. Prečo MŽP SR vydáva súhlas napriek tomu, že do dnešného dňa nie je jasný zdroj znečistenia podzemných vôd? Nech by bol znečisťovateľom ktokoľvek, nemení to nič na tom, že podzemné vody sú už teraz znečistené! Podzemné vody „nepoznajú ploty“ a veľkým znečistením a prúdením môže časom dôjsť k ovplyvneniu kvality zdroja minerálnej vody Fatra. V riešenom území sa nachádza veľmi veľa zdrojov, ktoré sú rizikové z hľadiska vplyvu na kvalitu podzemných vôd (odkalisko, skládka odpadov, nekontrolované skládky rôznych druhov materiálov a pod.).

V zmysle smernice Európskeho parlamentu a rady 2006/118/ES z 12. decembra 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality: cit. „(1) Podzemné vody sú cenný prírodný zdroj a ako taký by mal byť chránený pred zhoršením kvality a chemickým znečistením. Je to dôležité najmä pre ekosystémy, ktoré závisia na podzemných vodách a pre použitie podzemných vôd na ľudskú spotrebu. (5) S cieľom chrániť životné prostredie ako celok a najmä ľudské zdravie je nutné vyhybať sa, zamedzovať výskyt a znižovať nepriaznivé obsahy škodlivých znečisťujúcich látok v podzemných vodách.“

Vzhľadom na priľahlé pasienky a poľnohospodársku pôdu obhospodarovanú Agromajetkom Sučany, nachádzajúce sa v bezprostrednej blízkosti prevádzky Navrhovateľa, vzniká reálna obava o kontamináciu predmetných poľnohospodárskych plôch.

Vláda SR vo svojom vládnom programe v časti Pôdohospodárska politika na str. 24 uvádza: cit. „Vláda si uvedomuje, že pôda je nenahradiiteľné národné bohatstvo, a preto bude hľadať ďalšie nástroje jej ochrany ako neobnoviteľného prírodného zdroja pred nepriaznivými dôsledkami klimatických zmien, nešetrným obhospodarovaním, neoprávnenými zábermi ako aj pred jej špekulatívnymi nákupmi sťažujúcimi prístup veľkej časti aktívnych poľnohospodárov k tomuto základnému výrobnému prostriedku.“

(zdroj: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=535376>).

Ochrana pôdy sa v roku 2017 dostala priamo do Ústavy Slovenskej republiky, čím v súčasnosti poľnohospodárska pôda a lesná pôda ako neobnoviteľné prírodné zdroje požívajú osobitnú ochranu zo strany štátu a spoločnosti.

4/ Záverečné stanovisko MŽP SR nezohľadňuje skutočný stav veci (materiálnu pravdu) v rozsahu dotknutej obce ako aj územia, ktoré spadá do komplexného posúdenia.

Predmetná priemyselná zóna, s umiestnenou prevádzkou Navrhovateľa, sa nachádza medzi obcou Sučany a mestom Martin. Pozemky v tejto oblasti patria čiastočne do k. ú. Sučany a čiastočne do k. ú. Martin, a teda zámerom je dotknuté aj územie nachádzajúce sa v tesnej blízkosti k. ú. Sučany, a to priemyselná zóna v k. ú. Martin, ktorá je v správe mesta Martin. Časť pozemkov je vo vlastníctve iných právnických osôb, ktoré majú v predmetnej priemyselnej zóne vybudované prevádzky umiestnené v tesnej blízkosti prevádzky Navrhovateľa.

Vyjadrenie MŽP SR uvedené v Záverečnom stanovisku, že existujúca prevádzka navrhovateľa sa nachádza v katastrálnom území obce Sučany, čo znamená, že samotným situovaním prevádzky sa stáva dotknutou obcou iba obec Sučany nezohľadňuje tzv. materiálnu skutočnosť. S ohľadom na charakter posudzovanej činnosti a vyššie uvedené skutočnosti mali byť o navrhovanej činnosti informovaní aj mesto Martin a obyvatelia mesta Martin.

Túto skutočnosť dokazuje aj Rozhodnutie – integrované povolenie vydané SIŽP zo dňa 29.06.2022, číslo 6810/77/2022-22303/2022/770030103/Z18-SP, ktorým bola schválená činnosť „EBA Sučany, kompostáreň“. Toto rozhodnutie okrem iného obsahuje podmienky na uskutočnenie predmetnej stavby vypracované Okresným úradom Martin, odbor starostlivosti o životné prostredie „Rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní“, č. OU-MT-OSZP-2021/006575-No, zo dňa 22.06.2021, bod. 5. cit.: „Vzhľadom na skutočnosť, že sa predpokladá rozšírenie sortimentu druhov odpadov spracovávaných kompostovaním, je potrebné zabezpečiť opatrenia na zabránenie vzniku pachovo obťažujúcich alebo inak nebezpečných látok a **prijat' opatrenia na zníženie ich negatívneho vplyvu na životné a pracovné prostredie a zdravie obyvateľov okolitej priemyselnej a obytnej časti obce, resp. mesta.**“

5/ Vyjadrenie MŽP SR, že petície boli predmetom samostatného konania na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, oddelení sťažností a petícií považujeme za nezodpovedané, petície občanov vyjadrujúce nesúhlas neboli zohľadnené v Záverečnom stanovisku.

K petíciám občanov doručeným MŽP SR dňa 12.12.2023 a 12.07.2024 vyjadrujúcim nesúhlas voči navrhovanej činnosti „EBA, s.r.o., SUČANY – DOBUDOVANIE ZARIADENIA NA NAKLADANIE S NEBEZPEČNÝMI ODPADMI“ – MŽP SR, oddelenie sťažností a petícií sa vyjadrilo, že „správne konanie vo veci zmeny navrhovanej činnosti stále prebieha.“ – uvedené nemôžeme považovať za vybavené v samostatnom konaní.

6/ Zdôrazňujeme, že **obytné územie obce Sučany** (predovšetkým obyvatelia okrajového územia susediaceho s touto priemyselnou zónou) **je dlhodobo zaťažené rôznymi negatívnymi faktormi, vrátane dopravy**, ktorá je na hlavnom úseku I/18 **predimenzovaná a aj po odl'ahčení diaľnicou počet prejazdov stále narastá**. Vybudovanie diaľnice je ďalším faktorom, ktorý zvýšil zaťaženie obce hlukom – **nefunkčné protihlukové opatrenia, ktorých realizáciou došlo k šíreniu hlukov**

smerom do obce Sučany. Akýkoľvek nárast dopravy je nežiadúci. Prezentované množstvo prejazdov nezodpovedá rozsahu a kapacite navrhovanej činnosti.

7/ Tiež je potrebné zdôrazniť, že **obytné územie je zaťažené aj ďalšími významnými zdrojmi znečistenia prostredia** nachádzajúcimi sa v predmetnej priemyselnej zóne, a to **nekontrolovanými skládkami odpadov a/alebo bližšie nešpecifikovaných materiálov** (napr. kamennej sute s drvením a pod.), **odkaliskom, starou skládkou odpadu, výrobnými prevádzkami** (najvýznamnejšie výroba asfaltu, zinkovňa a iné) pred čím posudzovacie orgány zatvárajú oči. Nikto sa nezaobera kumulatívnym účinkom všetkých faktorov a všetkých zdrojov (existujúcich prevádzok) na zdravie obyvateľov obce Sučany. Okrem uvedených faktorov je územie obce Sučany tiež významne zaťažené prevádzkou **strelnice určenej pre vojenské cvičenia**.

Je **nevyhnutné**, aby sa posudzovacie orgány začali zaoberať kumulatívnym účinkom všetkých faktorov a všetkých zdrojov (existujúcich prevádzok) a tiež následkami a dopadmi **zlého súčasného stavu na zdravie obyvateľov** obce Sučany! A neriešili situáciu administratívne písaním súhlasov od „zeleného stola“, bez zistenia potenciálnych a reálnych negatívnych dopadov na zdravie, nepodložených štátnymi kontrolami. **Zámery nie je možné posudzovať jednotlivo!** Pridanie ďalšieho významného zdroja znečistenia prostredia – **rozšírenie prevádzky a tiež súčasnú činnosť (spracovávanie nebezpečných odpadov)** považujeme pre zdravie občanov za mimoriadne škodlivé.

8/ Počas verejného prerokovania a aj následne boli pred občanmi zahmlievané konkrétne fakty, dôkazom čoho sú **rozdielne informácie v jednotlivých predkladaných, resp. posudzovaných zámeroch navrhovateľa, odbornom posudku a záverečnom stanovisku vydanom MŽP SR.**

V dokumentoch sú uvádzané **rozdielne údaje o vzdialenosti** prevádzky a navrhovanej činnosti **od trvalej obytnej zástavby/obytnej zóny**. Najbližšia chránená zástavba sa nachádza vo vzdialenosti cca 660 m (str. č. 2 Záverečného stanoviska).

V dokumentoch sú **menené druhy schvaľovaných nebezpečných odpadov** (v záverečnom stanovisku sú uvádzané aj druhy odpadov, ktoré boli podľa odborného posudku stiahnuté z posudzovania). V predmetnom území sa plánuje nakladať s nebezpečnými a toxickými odpadmi ako napr. arzén, ortuť, ťažké kovy a pod. Vzhľadom na nesúlad tohto charakteru a v súvislosti s uvedeným teda aj nedostatočnosť informácií týkajúcich sa spôsobu skladovania nebezpečného odpadu pred vstupom do linky existuje reálna hrozba, že uvoľnené častice z nebezpečných odpadov môžu mať negatívny vplyv na životné prostredie a ľudské zdravie a zároveň môžu mať **významný negatívny vplyv na kritickú infraštruktúru štátu** (v bezprostrednej blízkosti navrhovanej prevádzky sa nachádzajú zdroje vysokého napätia v správe spoločnosti Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.; Stredoslovenská energetika – SSE). Nie je zabezpečená eliminácia tohto vplyvu v maximálnej možnej miere a už vôbec nie je popísaný proces v prípade vzniku havarijnej situácie, resp. riešenie tohto stavu, kedy by došlo k úniku nebezpečných látok (ďalej aj ako „NL“) do ovzdušia.

Tiež bol z posudzovania vylúčený kuchynský biologicky rozložiteľný odpad (a teda nebol posudzovaný spôsob hygienizácie takéhoto druhu odpadu a ani nakladanie s takýmto druhom odpadu). Ako je teda možné, že **už došlo k vybudovaniu spevnených plôch**, okrem iného, podľa

situačných podkladov predložených k zámeru, určených **pod technológie úpravy kuchynských BRKO**, keď ešte **proces posudzovania EIA nie je právoplatne ukončený?**

Nie je reálne, aby sa na strednom Slovensku vyprodukovali také obrovské množstvá nebezpečného odpadu, ktoré sa majú spracovávať v navrhovanej linke – máme za to, že sa nejedná o spracovanie nebezpečného odpadu vyprodukovaného len v rámci stredného Slovenska/celého Slovenska. A ak aj áno, prečo v prevádzke, ktorá vznikla pôvodne na kompostovanie a prečo v Turčianskej kotline!!!

Dôvodne sa obávame, že do plánovanej solidifikačnej linky bude zväšaný nebezpečný odpad nielen zo širokého okolia, ale aj so zahraničia, čím vznikne ďalšie neúnosné zaťaženie územia. Dlhé zvozoové vzdialenosti či priestorový rozsah zvozu odpadu nepriamo zvyšuje o. i. emisie výfukových plynov, prašnosť a výskyt mikroznečistenín z oderu pneumatík, hlučnosť, prispieva k preťaženiu cestných komunikácií s križovatkami, čo nie je v súlade ani s navrhnutou koncepciou obehového hospodárstva v Žilinskom samosprávnom kraji podľa PHRSR ŽSK 2021+, ktorá ráta so sieťou regionálnych centier zhodnocovania odpadov po jednotlivých okresoch.

Tvrdenie navrhovateľa (zdroj: TA3, reportáž s názvom „V Sučanoch protestujú proti nebezpečnému odpadu. Envirorezort ich hlasy ignoruje a biznisu dal zelenú“, odvysielaná dňa 26.09.2024), že spracované odpady v solidifikačnej linke nemajú nebezpečné vlastnosti a nemôžu mať negatívny vplyv na životné prostredie a zdravie je zavádzajúce. **Produkty, ktoré sú výstupom z linky majú naďalej nebezpečné vlastnosti** – ide len o vytvorenie fyzikálnej bariéry medzi nebezpečným odpadom a okolitým prostredím. „Fyzikálne vlastnosti sanovaného materiálu tento proces nemusí ovplyvniť.“ (zdroj: Frankovská, Kordík a kol., Atlas sanačných metód environmentálnych záťaží, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava 2010, 360 s, ISBN 978-80-89343-39-3).

Podľa odbornej literatúry (zdroj: Frankovská, Kordík a kol., Atlas sanačných metód environmentálnych záťaží, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava 2010, 360 s, ISBN 978-80-89343-39-3):

„Hlavné nevýhody a limitácie solidifikácie a stabilizácie je možné zhrnúť nasledovne (Kafka a Čudová, 2001):

- **znečisťujúce látky nie sú odstránené z prostredia, nestávajú sa menej toxickými**, iba sa rapídne znižuje ich mobilita,
- **objem vzniknutého materiálu môže byť väčší ako pôvodný objem znečistenej pôdy (ak sa aplikuje solidifikácia)**,
- **vzniknutý materiál by sa mal stále kontrolovať ako nebezpečný odpad**,
- **dlhodobé pôsobenie prírodných podmienok môže meniť stabilitu vzniknutého materiálu**,
- **pri použití stabilizácie je potrebná štúdia účinnosti, ktorá stanoví aplikovateľnosť metódy**,
- **použitie metódy môže limitovať hĺbka kontaminácie**,
- **vysoký obsah vody, ílov a organickej hmoty môže obmedziť možnosti procesu miešania**,
- **organické znečisťujúce látky sa vo všeobecnosti nedajú imobilizovať.**“

Z uvedených faktov vyplýva, že stabilita betónovej schránky, do ktorej linka zabalí nebezpečné a toxické odpady je limitovaná. Skladovanie na slnku a daždi, ako je to plánované v areáli len cca

660 m od obytnej zóny, tento proces len zrýchli a zvýši riziko úniku nebezpečných látok do prostredia. S takýmto hazardom so zdravím a životným prostredím rozhodne nesúhlasíme!!!

Celý proces kropenia a zakrývania spracovávaného odpadu 100 ton/deň nie je bližšie špecifikovaný, a teda ho nebolo možné zodpovedne posúdiť a vyhodnotiť jeho dopady, vplyvy a riziká, čo ovplyvnilo rozhodnutie MŽP SR v predmetnej veci. Máme za to, že bez konkrétnej a riadnej špecifikácie procesov kropenia a zakrývania spracovávaného odpadu už v tomto kroku posudzovania navrhovaných činností nie je možné proces celkových a kumulatívnych vplyvov komplexne vyhodnotiť a uzavrieť. Z uvedeného vyplýva, že absentuje zásadná garancia dodržania platnej legislatívy v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom. Výsledky kontroly SIŽP SR v existujúcej prevádzke Navrhovateľa poukázali na tendencie „zjednodušovať“ postupy/procesy na úkor životného prostredia a nedodržiavať záväzné podmienky povolených činností“, a preto máme za to, že aj tento proces musí byť poriadne zadefinovaný, posúdený a vyhodnotený.

Navrhovateľ na svojej stránke uvádza, že „solidifikácia je fyzikálna premena a uzatvorenie kontaminovaného materiálu do monolytickej, mechanicky odolnej a obmedzene priepustnej štruktúry. Pri solidifikácii ide o premenu sypkého alebo kvapalného odpadu na pevný materiál, pričom sa vytvárajú fyzikálne bariéry spomaľujúce alebo znemožňujúce transport toxických látok do prostredia“. V súčasnosti už existujú výskumy, ktoré skúmajú mineralogické zmeny solidifikovaného odpadu, ktorý bol skladovaný nad zemou. Z výsledkov možno konštatovať, že rozsah degradácie solidifikovaného odpadu skladovaného nad zemou po 6 rokoch bol mierny až stredný, avšak praskanie po celom povrchu bolo zaznamenané na makro-, mikro- a submikroskopickom meradle. Zároveň bolo zaznamenané chemické zvetrávanie. Výskum tiež potvrdil, že u odpadov upravených cementom, ako tvrdený betón, dochádza vplyvom vonkajších podmienok k fyzikálnym a chemickým zmenám. Rovnako ako postupom času degraduje betón, bude degradovať aj solidifikovaný odpad. (<https://www.clu-in.org/download/remed/solidstab.pdf>).

Spracovaný odpad zo solidifikačnej linky bude mať oveľa väčší objem a môže byť vzhľadom na jeho vlastnosti odvezený a uskladnený len na skládky, ktoré majú oprávnenie na uskladnenie takéhoto druhu odpadu, pretože tento odpad musí byť naďalej kontrolovaný ako nebezpečný odpad. Keďže neexistujú na Slovensku skládky (zdroj: https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/registre-a-zoznamy/zoznam-prevadzkovanych-so-sr_2023_podla-triedy-so.pdf), ktoré by mohli prijať takéto obrovské kapacity nebezpečného odpadu a tiež vzhľadom na veľkosť plochy vo vlastníctve navrhovateľa je možný predpoklad, že sa plánuje so skladovaním tohto odpadu v k.ú. Sučany v Turčianskej kotline v bezprostrednej blízkosti obytnej zóny cca 660m a menej, čo je neprípustné a s čím rozhodne nesúhlasíme!!! V súvislosti s uvedenými faktami bola podaná sťažnosť ministrom životného prostredia SR zo dňa 19.12.2023. Výsledky kontroly SIŽP SR v existujúcej prevádzke Navrhovateľa poukázali na nedodržiavanie legislatívnych požiadaviek súvisiacich, okrem iného, aj s nesprávnym postupom pri likvidácii v súčasnosti spracovávaného nebezpečného odpadu (konkrétne zistené nedostatky sú uvádzané v nasledujúcom texte).

Opierame sa aj o rozsudok Súdneho dvora EÚ, ktorý hovorí, že Slovenská republika nemala v roku 2019 zrekultivovaných a uzatvorených 21 skládok odpadov. (zdroj: <https://minzp.sk/spravy/2024/september>).

V záverečnom stanovisku nie je dostatočne zohľadnené navýšenie dopravy v danom území v tesnej blízkosti obytného územia. Každý počíta s diaľnicou, ale nikto si neuvedomuje, že prejazdy cez

obytné územie obce Sučany nie sú zakázané, a teda dovolené! Nikto sa nezaobera tým najdôležitejším, a to je doprava a skladovanie nebezpečného odpadu do linky, skladovanie a odvoz spracovaného nebezpečného odpadu a ani skutočnosťou, že zákon umožňuje skladovať nebezpečné chemické odpady 1 rok.

Počas verejného prerokovania zámeru bolo navrhovateľom prezentované a tiež v odbornom posudku je uvedené, že zmena navrhovanej činnosti nevyžaduje nový záber pôdy a nevyžaduje ani výstavbu nových spevnených plôch. Prečo potom v čase od verejného prerokovania zámeru bola v prevádzke zrealizovaná **výstavba novej spevnenej plochy parc. č. 2940/13 s rozlohou min. 13 900 m²**? (situačné zábery prevádzky Navrhovateľa v k.ú. Sučany, okrem Martin, reportáž s názvom „V Sučanoch protestujú proti nebezpečnému odpadu. Envirorezort ich hlasy ignoruje a biznisu dal zelenú“, odvysielaná dňa 26.09.2024). Ide o plochu pôvodne určenú na zhodnocovanie odpadu kompostovaním, vrátane plochy pod technológie úpravy kuchynských biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov. V odbornom posudku spracovateľka nehodnotila činnosť úpravy kuchynského odpadu z dôvodu stiahnutia zámeru Navrhovateľa, no **v skutočnosti je už plocha vybudovaná** a ak by navrhovateľ požiadal v budúcnosti o zmenu integrovaného povolenia, tak mu môže byť činnosť podľa vyjadrenia MŽP SR rozšírená o túto činnosť na základe rozšírenia integrovaného povolenia, ktoré vydáva SIŽP – **veď to je rozporuplné. Ako je možné, že bez posúdenia EIA?** V skutočnosti už rozhodnutím – integrovaným povolením vydaným SIŽP zo dňa 29.06.2022, číslo 6810/77/2022-22303/2022/770030103/Z18-SP bola schválená činnosť „EBA Sučany, kompostáreň“, pričom sa v povolení nachádza formulácia, že cit. „*Súčasťou projektu je aj osadenie hygienizačného zariadenia na spevnenej ploche pri akumuláčnej nádrži, na spracovanie odpadu k. č. 20 01 08 – biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad. Podľa žiadosti prevádzkovateľa, osadenie hygienizačného zariadenia nie je súčasťou povoľovanej stavby. Osadenie hygienizačného zariadenia nie je súčasťou tohto stavebného povolenia.*“ V dokumentoch sa uvádza, že **na vybudovanú plochu bude presunutá činnosť kompostovanie v zábere 5000 m². Čo sa bude vykonávať na ostávajúcej spevnenej ploche, min. 6400 m²?**

Na základe predmetného integrovaného povolenia máme dôvodné a reálne obavy, nakoľko sa v ňom uvádza ako jedna z podmienok na uskutočnenie stavby „EBA Sučany, kompostáreň“: bod 3, cit. „V prípade, že sa stavba bude uskutočňovať odchyľne od schválenej projektovej dokumentácie, stavebník je povinný požiadať inšpekciu o zmenu stavby pred dokončením a predložiť upravenú projektovú dokumentáciu.“

Napriek týmto skutočnostiam, Navrhovateľ predložil v procese posudzovania EIA zámer, v ktorom uvažuje o uvedenej činnosti – úprava kuchynských biologicky rozložiteľných a reštauračných odpadov so záberom plochy pre umiestnenie technológie úpravy kuchynských biologicky rozložiteľných a reštauračných odpadov. Je zvláštne, že Navrhovateľ v každom posudzovacom/schvaľovacom procese v priebehu jednotlivých rokov v období 2021 – 2024 predkladá projektové dokumentácie/zámery, v ktorých uvažuje o činnosti – úprava kuchynských biologicky rozložiteľných a reštauračných odpadov, pričom údajne vždy zmení požiadavku a tento zámer stiahne a následne opakovane o túto činnosť v ďalšom schvaľovacom kroku požiada. Vid'. napr. str. č. 105 Záverečného stanoviska – vyjadrenie MŽP SR: cit. „*Spracovateľka posudku uviedla v odbornom posudku, že v období prípravy odborného posudku od navrhovateľa obdržala informáciu, že odpad s katalógovým č. 20 01 08 Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad nebude navrhovateľ spracovávať, tzn. nebude vykonávať ani hygienizáciu odpadu, preto sa*

hygienizácia odpadov v tejto časti odborného posudku, ako aj v ostatných častiach posudku už neuvádza.“

Dotknutá verejnosť (občania Sučian) považovala spoločnosť EBA, s. r. o. za spoločnosť, ktorá kompostuje určité druhy biologických odpadov za účelom zhodnotenia a výroby kompostu, ale skutočnosť je úplne iná, čo sa dostalo do povedomia verejnosti až v decembri roku 2023. Zdroj šírenia zápachu z priemyselnej zóny jednoznačne poukazuje na spoločnosť EBA s. r. o., ktorá získala v posledných rokoch povolenia na biodegradáciu rôznych druhov nebezpečných odpadov (napr. rôzne druhy kalov, vrátane vrtných kalov, rozliatych ropných látok a pod.) a skládkovanie určitých druhov nebezpečného odpadu.

Občania neboli oboznámení s uvedenými činnosťami spoločnosti pred zriadením prevádzky tohto charakteru. Možno bola splnená nejaká povinnosť v základných intenciách zákona, no myslíme si, že o umiestnení takéhoto druhu prevádzky v bezprostrednej blízkosti obytných zón (obec Sučany, mesto Martin) mala byť verejnosť oveľa viac informovaná. Nesúhlasíme s umiestnením tejto prevádzky a jej druhom činnosti (už existujúcim) v obci Sučany.

Na kvalitu, resp. nekvalitu“ produktov tejto spoločnosti poukazujú aj niektoré nezávislé anonymné recenzie uvádzané na internete, napr. recenzia uverejnená pred 6 rokmi (zdroj: https://www.google.sk/maps/place/EBA/@49.0892436,18.955581,15.5z/data=!4m10!1m2!2m1!1seab+sucany!3m6!1s0x4714ff8776b4b7dd:0x1498f412eb2cf524!8m2!3d49.0892151!4d18.9713867!15sCgplYWlgc3VjYW55kgEQY29ycG9yYXRlX29mZmljZeABAA!16s%2Fg%2F11bzx1x3kb?entry=ttu&g_ep=EgoyMDI0MDkyNS4wIKXMDSOASAFQAw%3D%3D): cit. „Kúpil som si od nich voľne ložený substrát. Na prvý pohľad išlo o preosievany čierny substrát ktorý som považoval za kvalitný. Potom ako som ho dal na pozemok a po prvom daždi sa začali objavovať plastové tyčinky buď z lízaniek alebo ušné, hliníkové obaly z potravín a cigariet, kamene rôznej veľkosti a pach ktorý sa šíril okolo našej záhrady pripomínal blízkosť ČOV. Nemyslím si že toto je vhodný substrát na čokoľvek.“

9/ Je zarážajúce, že MŽP SR vydáva súhlasné stanovisko prevádzke, ktorá **závažným spôsobom porušuje podmienky povolenia v už existujúcej prevádzke na spracovanie odpadu v Sučanoch**. Kontrola inšpekcie v rokoch 2021 a 2022 zisťovala dodržiavanie celkovo 11-tich podmienok. Z čoho 3 podmienky boli vyhodnotené ako dodržané. 6 podmienok bolo vyhodnotených ako **NEDODRŽANÉ**. 1 podmienka bola vyhodnotená ako čiastočne nedodržaná. A 1 podmienku nebolo možné vyhodnotiť (súhrn zistení je uvedený v dokumente „Správa o environmentálnej kontrole č. 62/2021“, vypracovanej Slovenskou inšpekciou životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Žilina, Odbor integrovaného povoľovania a kontroly; zdroj: <https://enviroportal.sk/ipkz/kontrola?id=32623>).

Zhrnutie niektorých závažných pochybení v existujúcej prevádzke EBA, s.r.o., ktorá má povolenie na nakladanie s nebezpečným odpadom:

- 1) Karty základok boli inšpekcii doručované dodatočne, a opakovane boli na nich menené údaje.
- 2) Základky neboli riadne označené. V čase odberu vzoriek ani pri následnej obhliadke nebola žiadna základka označená tabuľkou, na ktorej by bol uvedený kód nakladania. Pri kontrole všetkých kariet základok, ktoré prevádzkovateľ predložil ku kontrole bolo zistené, že na žiadnej

karte základky za roky 2019, 2020 ani 2021 nebol uvedený kód nakladania t.j. D2 zneškodňovanie nebezpečných odpadov, alebo R12 – zhodnocovanie nebezpečných odpadov.

3) Nesedeli informácie uvedené na kartách základky (hlavne zloženie druhov a charakter odpadu) s realitou zistenou počas kontroly.

4) V niektorých základkach boli primiešané druhy odpadu, ktoré tam nemali čo robiť. Prevádzkovateľ primiešaval do odpadov vhodných na zhodnotenie aj odpady, ktoré je dovolené len zneškodňovať (vznikal iný ako deklarovaný výsledný produkt).

5) Prevádzkovateľ niektoré odpady nesprávne evidoval (evidencia pod nesprávnou kategóriou viedla k nesprávnemu zhodnocovaniu nebezpečného odpadu a následne k nesprávnemu zaradeniu a ďalšiemu zhodnoteniu vzniknutého odpadu).

6) Prevádzka spracovala odpad aj na ploche, ktorá nebola zabezpečená proti nežiadúcemu úniku nebezpečných látok do pôdy a podzemných vôd.

7) Prevádzka používala výrazne viac zmesi bakteriálnych kultúr ROPSTOP SB ako je dovolené (prekročenie až o 36%).

8) Prevádzka prekračovala maximálnu projektovanú a povolenú jednorazovú kapacitu (o 23%).

9) Prevádzka prekračovala maximálnu projektovanú a povolenú kapacitu na rok (o 2 713 ton čo je 7%).

10) Prevádzka zneškodňovala a zhodnocovala niektoré druhy nebezpečných odpadov inými činnosťami ako je určené.

11) Prevádzka riadne neviedla evidenciu o odpadoch a neplnila si ohlasovaciu povinnosť ako to určuje legislatíva (druh a množstvo privezeného a vyvezeného odpadu).

12) Prevádzka nezabezpečila ďalšie nakladanie s vyprodukovanými odpadmi u oprávnenej osoby v súlade s legislatívou.

13) Prevádzka odovzdávala odpad aj subjektu, ktorý na to nemal riadne oprávnenie.

14) Prevádzkovateľ nemá aktualizované podmienky nakladania s nebezpečnými odpadmi v rozsahu preprava nebezpečných odpadov.

Je v poriadku umožniť prevádzkovateľovi s takto závažnými pochybeniami rozšíriť prevádzku o spracovanie ďalších ešte nebezpečnejších a toxickjších odpadov? Berie MŽP SR do úvahy aj túto skutočnosť?

Žiadame zastavenie činností súvisiacich so spracovávaním a skládkovaním nebezpečného odpadu spoločnosti EBA, s.r.o., nakoľko uvedená činnosť negatívne ovplyvňuje pohodu a zdravie ľudí žijúcich v obci Sučany.

10/ V súvislosti so šírením zápachu sa podľa vyjadrení obyvateľov obce Sučany objavujú **rôzne zdravotné problémy** – častejšie respiračné ochorenia, alergické reakcie, zápal a opuchy očí a tiež u detí sú zaznamenané problémy črevného charakteru.

ZDRAVIE JE NENAHRADITEĽNÉ! Podľa zákona 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení sú **pre zachovanie zdravia nevyhnutné zdravé životné podmienky**, ktoré nepôsobia nepriaznivo pre zdravie ľudí,

ale ho chrániť a kladne ovplyvňujú. **Dlhodobé vystavenie obyvateľov obce Sučany pôsobeniu významných negatívnych zdraviu škodlivých faktorov zvyšuje riziko vzniku škodlivého účinku na zdravie a tiež jeho závažnosť.** Vybudovaním na spracovanie a skladovanie nebezpečného odpadu v k. ú. Sučany (v Turčianskej kotline) jednoznačne dôjde k ďalšiemu zaťaženiu prostredia, v ktorom žijeme a vytvorení nezdravého životného prostredia v danej oblasti, čo bude mať negatívny vplyv nielen na nás, ale aj na budúce generácie.

Je zarážajúce, ako je vôbec možné, že došlo k zriadeniu prevádzky takéhoto charakteru v bezprostrednej blízkosti obytných zón (Sučany, Martin – Košúty), v Turčianskej kotline, kde sú úplne nevhodné rozptylové podmienky a už v súčasnosti nevyhovujúce podzemné vody.

Ako je možné, že bola vybudovaná technológia ROPSTOP SB na biodegradáciu nebezpečných odpadov (činnosť je už vykonávaná) a bolo vydané rozhodnutie – integrované povolenie SIŽP Žilina skôr ako bol zámer posúdený v posudzovacom procese EIA? Ako je možné, že legislatíva dovoľuje dodatočné posudzovanie, keď už stavba stojí a činnosti sú vykonávané?!

Záverečným stanoviskom MŽP SR schvaľuje, aby navrhovateľ mohol spracovávať až 90 000 ton odpadu ročne v k. ú. Sučany – v obci, ktorej je priradený rizikový stupeň 3, situovanej v území druhej najhoršie odvetrávanej kotliny. 90 000 ton ročne = 10 000 ton odpad spracovateľný kompostovaním, 20 000 ton komunálny odpad (kat. č. 19 12 12), 40 000 ton ROPSTOP SB a 20 000 ton solidifikácia.

Máme ústavné právo na priaznivé životné prostredie, ktoré sme povinní chrániť a zveľaďovať. Ak posudzovacie a odvolacie orgány nezohľadnia dostatočne námietky Občianskej iniciatívy za zdravé Sučany, dotknutej verejnosti a obce Sučany, požiadame o preskúmanie aj Európsky parlament a Súdny dvor Európskej únie!

Podporujeme v plnom rozsahu rozpor podaný obcou Sučany súvisiaci s predmetnou vecou a nesúhlasíme so záverečným stanoviskom vydaným MŽP SR. Žiadame **zastavenie činností súvisiacich so spracovávaním a skládkovaním nebezpečného odpadu** spoločnosti EBA, s.r.o., nakoľko uvedená činnosť negatívne ovplyvňuje pohodu a zdravie ľudí žijúcich v obci Sučany.

Občania Sučian a Turca očakávajú od predstaviteľov našej súčasnej vlády, ktorá bola nami volená (aj z dôvodu viery v lepšiu odbornosť a lepšiu budúcnosť), že nás podrží v snahe o vytvorenie zdravého a priaznivého životného prostredia a veríme, že naprávi pochybenia a omyly z minulosti, ktoré častokrát vznikali z dôvodu nedostatočného odborného vzdelania v daných oblastiach. Veríme, že hlasy občanov nebudú zmietnuté zo stola ako to bolo pri petíciách.

Ž i a d a m e,

- vzhľadom na nami uvádzané námietky a skutočnosť, že predmetné rozhodnutie správneho orgánu - Záverečné stanovisko MŽP SR č. k.: 2194/2024-11.1.1/pdb, 58691/2024, 58692/2024-

ROZKLAD Občianskej iniciatívy za zdravé Sučany, v zastúpení Ing. Miriam Gregorová, Podskala 1192/6, 03852 Sučany, voči záverečnému stanovisku MŽP SR č. 2194/2024-11.1.1/pdb, 58691/2024, 58692/2024-int. zo dňa 28. 08. 2024, ktoré bolo doručené Občianskej iniciatíve za zdravé Sučany dňa 18.09.2024

int., zo dňa 28.08.2024, nevychádza z dostatočne zisteného stavu veci a neobsahuje zhodnotenie všetkých námietok, navrhujeme odvolaciemu orgánu toto rozhodnutie zmeniť na „nesúhlasné“;

- aby do času ukončenia odvolacieho a súdneho procesu nebolo vydané stavebné povolenie pre výstavbu linky na spracovávanie nebezpečného odpadu;

- aby nebolo predĺžené integrované povolenie na spracovávanie a skladovanie nebezpečných odpadov (v súčasnosti už spracovávaných) v prevádzke Navrhovateľa v k. ú. Sučany po 31.01.2025,

- zastavenie činností súvisiacich so spracovávaním a skládkovaním nebezpečného odpadu spoločnosti EBA, s.r.o..

Za zohľadnenie uvedených pripomienok vopred ďakujeme.

S pozdravom, Občianska iniciatíva za zdravé Sučany

Ing. Miriam Gregorová

Mgr. Dana Cervanová

Anna Ferková

Tibor Gregor

Mgr. Jozef Petráš